

Ztracený kontext

V sedmém patře na kolejích Astorka je nepříliš známá, leč mnou v poslední době hojně navštěvovaná místnost, zvukové studio, kde je kromě hromady nejrůznější techniky také bílá tabule a několik pro ni určených fixů. Tedy, donedávna tam byly i fixy. A protože sprejerský komplex – touha nechat na viděném ve chvíli nepozornosti okolí něco velmi viditelného – je všudypřítomný, začaly se na tabuli záhy objevovat různé obrázky, citace, hesla a vzkazy (nic neslušného pochopitelně, přece jen jde o akademickou půdu) a v krátké době rozvinula se zde lehce surrealistická, místy až dadaistická, přesto však ne zcela neprovázaná výměna názorů mezi anonymními návštěvníky studia. Pak kdosi přišel, smazal výroky, které se mu nelíbily, a odnesl si všechny fixy.

Banální situace nehodná komentáře, řekl by někdo, ale... na tabuli se tímto očitly výroky, které, násilně zbaveny kontextu, ztratily nejen vtip, ale i smysl. A anonymní návštěvník pak byl odnesením fixů připraven o možnost zlý zásah cenzora napravit a vrátit tabuli opět řád a větám rámec. Tabule zůstala opuštěna, torzo osobité neosobní komunikace si nikdo smazat nedovolil, leč nikomu také nebylo z technických důvodů umožněno toto torzo opět obnovit. Od pohledů návštěvníků studia, hledajících nové reakce svých kolegů, se odrážely stále ty stejné a již nesmyslné věty. Smutný zajíček koukal na všechny z hromady nic nesdělujících slov se svým věčným „A jejda“ na jazyku. Komunikace byla zmrazena, studio ochladlo.

S absencí kontextu se tak či onak potýká v životě každý. Propásnutý začátek filmu, chvilková nepozornost v důležité fázi přednášky či rozhovoru, přijatá sms bez znalosti rozpoložení pisatele v době odeslání, vám neodůvodněná špatná nálada známého. Příchod do cizího, v mnoho směrech neznámého prostředí. Zde se ale můžete relativně snadno a přirozeně stát součástí nového kontextu, vznikajícího v následujících časech. Můžete, nemusíte. Mnohem horší než chybějící kontext je ale ztracený kontext. Sedíte s přáteli, bavíte se, rozumíte si. Sedíte s přáteli za nějaký čas, bavíte se, rozumíte si. Sedíte s přáteli za další čas (dlouhé odloučení není nutnou podmínkou, ale je častou příčinou), bavíte se a najednou si nejste jisti, že si rozumíte, snažíte se zachytit proud komunikace, ale ten je najednou pryč, vám se ztrácí společný kontext, který jste kdysi znali a měli a který teď už nedokážete najít, často proto, že už ani nechcete. Neztrácí se minulost, na kterou se vždycky můžete vyptat a o které jediné se nakonec s dotyčnými dokážete bavit. Ztrácí se vaše umístění v prostoru skupiny, nejste už její součástí, vše je pryč. Prasátko, stojící stále vedle smutného zajíčka, marně přemýšlející, co to říkalo, než mu ta slova někdo smazal. Marně přemýšlející o tom, proč je tam, kde je.

O kontextu vnuceném a uměle vytvořeném se popsaly už hory papíru. Především v souvislosti s (nejen) totalitními propagandami. Bílá místa v našich znalostech a chápání okolí i sebe ale nejsou jen součástí minulosti. Stačí otevřít noviny a pakliže nejste ten typ, co vsakuje bez rozmyšlení každou větu a po jisté době vstřebávání odloží noviny s pocitem, že tímto ví vše důležité, musíte si při čtení kusých informací z různých koutů světa a oblastí lidské činnosti uvědomit, že i tento vám předložený pohled není v žádném případě vše obsahující a vše říkající. Mnohdy je naopak nic neříkající, zvláště pokud hledáte něco, co do nutných znalostí a souvislostí dle jejich tvůrce nepatří. To je ovšem něco, s čím jsme ochotni se smířit natolik, že už to ani nevnímáme. Nikdo neví všechno, tak proč bychom my měli. Pakliže se ale poznávané

měřítka patřičně zmenší, na velikost řekněme dvou metrů čtverečních, do nichž kdosi a kdosi další vměstnal množství různě sdělných informací a někdo tyto informace procedil a zbavil vás možnosti je obnovit, pocit absentujícího kontextu vás nutí neustále stáčet pohled směrem k tabuli a přemýšlet, kombinovat, doplňovat. No, možná neustále, ale občas určitě.

Budovat obraz skutečnosti z náznaků lze, činíme to denně, ignorující riziko zkreslení a nepochopení. Pár vět tady, pár drbů z druhé strany, nejasný pohled, nevysvětlená situace, mlčení na nesprávném místě, pár slov na nesprávném místě... Vytvoří se obraz události či člověka, který, zapojen do vašeho kontextu vnímání světa, dokáže přežít i pozdější odkrytí skutečné pravdy bez ohledu na to, jak jsou případná skutečnost a váš obraz ní rozdílné.

Netopýr uprostřed rohatého měsíce, meteorit padající na žasnoucího zajíčka, pár citátů od srdce i odjinud. Jistě, je to infantilní. Sdělení na veřejných místech nakonec mají obecně tendenci tíhnout k infantilitě. Snad proto, že tak jsou nejsnáze dešifrovatelná, nejvíce pobavení-schopná, nejpřirozeněji chápatelná. Jednoduché obrázky a hesla těžko brát jinak, protože sama o sobě přichází o vlastní kontext už ve chvíli svého vzniku, a protože mají už ve své podstatě v sobě cosi nevážného – protože ve čmáraní po zdech je vždycky něco dětinského. Bez jisté dávky infantilnosti se ovšem existuje dost těžko. Zkušenost dětství je vlastní všem a zbavením se jí zapomenutím či jejím ignorováním zbavujete sami sebe společného prožitku, pouta, společné či lépe řečeno podobné zkušenosti, na niž se dá stavět cokoli už chcete stavět na infantilnosti. Zbavujete tím sebe... sebe.

Je vtipné, když se někdo snaží seriózně analyzovat dětinskou hříčku, vytvořenou, aby apelovala na infantilitu, jež byla někdy vlastní asi všem a jež je mnohým možná vlastní stále, či na nostalgii po infantilitě, jíž jsme se mnozí kdysi, někdy i s úlevou, zbavili. Je smutné, když je tento seriózní přístup k dětinskému myšlen vážně. A je škoda, že infantilnost má vesměs negativní konotace a že z jejích nechtěných zbytků mnohde zbývají jen čmáranice na zdech, upravované do nesmyslných podob těmi, jež je nechápou a chápat nechtějí.

Pokud hledáte dost dlouho, vždycky můžete najít něco, co vás napojí na kontext okolí či sebe sama. Pod jedním ze stolů, přikrytých žlutým plátnem, ležel zapomenutý červený fix. Zaplnit bílá místa je někdy až nadlidsky snadné.